

ADRIANNA BOLEWICZ - TATKA
*Centrum Doradztwa i Edukacji w Rolnictwie
w Poznaniu*

SYSTEM INFORMACJI NAUKOWEJ BUDOWANY W CENTRUM DORADZTWA I EDUKACJI W ROLNICTWIE

Na świecie mówi się dzisiaj o przemyśle informacji naukowo-technicznej. Przemysł ten, którego surowcem i ostatecznym produktem jest informacja naukowo-techniczna, należy do tych nielicznych dziedzin gospodarki, które od kilkunastu lat nie odczuwały zahamowania tempa rozwoju i wszystko wskazuje na to, że okres rozwoju będzie trwał tak długo jak długo ludzkość będzie odczuwała głód wiedzy.

Dlaczego tak się dzieje? Przede wszystkim dlatego, że nigdy dotąd pracownik nauki nie dysponował tak ogromną wiedzą jak obecnie i faktem, że istniejące na świecie zasoby wiedzy zawierają gigantyczną ilość informacji, która mogłaby być wykorzystywana w wielu dziedzinach nauki i techniki. Ogólnie wiadomo, że stopień wykorzystania informacji w nauce i technice jest dalece niewystarczający. W znacznym stopniu spowodowane jest to istniejącymi barierami docierania do źródeł wiedzy i umiejętności jej wykorzystywania. Bardzo często dzieje się tak, że informacja, która jest możliwa do wykorzystania „od ręki” z danej dyscypliny naukowej, pozostaje niewykorzystana tylko z tego powodu, że jest ona przedstawicielom tej dyscypliny nieznana⁽¹⁾.

Wzrastającemu w szybkim tempie potokowi informacji towarzyszy zalew informacji bezużytecznej, powstawanie między innymi tzw. szumów informacyjnych. Trudno określić w jakim stopniu wielkości te odpowiadają stanowi faktycznemu, ale wiadomo, że w ostatnim czasie nastąpił wzrost publikowanych prac o znikomej wartości poznawczej. „Publikuj bądź gin” stało się najgłośniejszym zawołaniem nauki XX wieku⁽²⁾. Taka pogoń za wydaniem jak największej liczby publikacji to nie tylko zalew wiedzy często bezużytecznej, ale także często pla-

(1) M.Górny, P.Nowak, Wstęp do informacji naukowej. Poznań, 1989 s. 6-8

(2) Tamże s. 9

giat. Przykłady te stanowią zaledwie znikomy procent problemów jakie niesie za sobą niepostrzeżony przyrost ilości informacji. Aby tym problemom sprostać i w miarę optymalnie korzystać z informacji powstają olbrzymie systemy informacyjne, wykorzystujące najnowsze osiągnięcia techniki.

Brak informacji i to różnego rodzaju odczuwany jest także na różnych szczeblach podejmowania decyzji w rolnictwie. Prowadzenie działalności doradczej, innowacyjnej i edukacyjnej niemożliwe jest bez dostępu do informacji, powstającej często w wielu placówkach działających na rzecz rolnictwa.

Widząc potrzebę szerszego dostępu do informacji Centrum Doradztwa i Edukacji w Rolnictwie w Poznaniu podjęło próbę opracowania systemu informacji naukowej; opracowania bazy danych dotyczącej wydawnictw dla potrzeb doradztwa rolniczego.

Często zadajemy sobie pytanie czym jest system informacyjny? Odpowiedź jest prosta. Jest to swego rodzaju instytucja, której podstawowym zadaniem jest udostępnianie informacji, a najistotniejszym elementem każdego systemu informacyjnego jest baza danych, będąca zestawem urządzeń i oprogramowania koniecznego do gromadzenia, przechowywania, wyszukiwania i aktualizowania danych⁽³⁾.

Opracowana w CDiEwR baza danych o nazwie „INFROL” obejmuje publikacje wydawane przez ośrodki doradztwa rolniczego, instytuty resortowe, CDiEwR oraz inne instytucje działające w obszarze rolnictwa. W bazie ujęto publikacje różnego typu; zarówno książki jak i broszury, ulotki, materiały konferencyjne, instrukcje wdrożeniowe, katalogi, informatory. Można uzyskać również informację na temat programów komputerowych i filmów video przeznaczonych dla doradztwa i szkolnictwa.

Do tworzenia bazy danych wybrano program Micro CDS/ISIS. Oprogramowanie to jest własnością UNESCO i jest bezpłatnie udostępniane zainteresowanym za pośrednictwem IINTE, który jest krajowym dystrybutorem tego oprogramowania.

Dla każdej publikacji sporządzony jest formularz wejścia do bazy, który zawiera następujące informacje o publikacji: autora i tytuł publikacji, typ publikacji, język tekstu, wydawcę, miejsce i rok wydania, instytucje sprawczą, ISBN, ISSN, oznaczenie wydania, liczbę stron publikacji, nr inwentarza, nr sygnatury, hasła tematyczne, krótkie streszczenie publikacji. Wyszukiwanie informacji możliwe jest wg wyszczególnionych kryteriów. Zamierzamy do bazy dołączyć również pliki tekstowe, zawierające treści publikacji aby umożliwić uzyskiwanie jeszcze pełniejszej informacji.

Baza ta zbudowana jest z myślą o jej przeszukiwaniu. Większość pól jest przenoszona do zbioru odwróconego, co znacznie ułatwia wyszukiwanie danych.

(3) Tamże s. 44

Wpisując np. hasło „pszenica” czy „rynek rolny” i rok wydania - wyszukane zostaną pozycje na ten temat wydane w danym roku, z odpowiednio opracowaną informacją.

Dodatkowo opracowane zostały również formularze sortowania, które znacznie ułatwiają możliwość posortowania całej bazy wg przyjętych kryteriów np. wg wydawcy, układu tematycznego itd. Jest to bardzo pomocne w opracowywaniu krótkich informacji na przykład, na temat ostatnio wydanych pozycji czy uporządkowania danych według wybranych przez użytkownika kryteriów. Tak powstał informator „Doradztwo Rolnicze Polagra'96” wydany przez CDiEwR w Poznaniu, w którym zamieszczono najnowsze publikacje wydane w ciągu ostatniego roku przez ODR-y, CDiEwR i niektóre jednostki badawczo-rozwojowe resortu rolnictwa.

Szacujemy, że rocznie ukazuje się około 1000 publikacji wydawanych przez CDiEwR, ODR-y i instytuty branżowe, które należałoby sukcesywnie uzupełniać i aktualizować, włączając do bazy. Umożliwi to szybkie i w szerszym zakresie wykorzystanie informacji, między innymi jako:

- gotowy materiał szkoleniowy dla uczestników szkoleń,
- materiał źródłowy do analiz, ekspertyz, raportów, badań naukowych,
- materiał źródłowy do publikacji,
- materiał źródłowy (informacyjny) dla osób poszukujących różnego rodzaju informacje.

Jak już wspomniano baza liczy ponad 1000 tytułów publikacji wydanych na przełomie 1995 i 1996 roku nadesłanych do CDiEwR z 49 ośrodków doradztwa rolniczego, 11 instytutów resortowych oraz instytucji pracujących na rzecz rolnictwa.

Tabela obrazuje liczbowe zestawienie danych zawartych w bazie „INFROL” według układu tematycznego.

Liczbowe zestawienie danych w bazie „INFROL” według układu tematycznego

Układ tematyczny	Liczba tytułów
Produkcja roślinna	271
Produkcja zwierzęca	227
Ogrodnictwo	130
Ekonomika i organizacja rolnictwa	69
Polityka rolna	14
Prawo rolne	9

Układ tematyczny	Liczba tytułów
Wiejskie gospodarstwo domowe	86
Agroturystyka	35
Ekologia i ochrona środowiska	57
Przetwórstwo rolno-spożywcze	8
Metodyka doradztwa rolniczego	15
Wydawnictwa periodyczne	44
Informatory	21
Programy komputerowe	45
Filmy video	65

Źródło: opracowanie własne

Naszym zamierzeniem jest udostępnianie bazy „INFROL” wszystkim instytucjom, współpracującym z CDiEwR w jej tworzeniu. Korzystając z bazy użytkownicy mogą tworzyć własne zbiory, gdyż wraz z zawartością bazy przekazywane są również formaty, co daje możliwość wprowadzania i modyfikacji własnych opisów.

Informacje zawarte w bazie wykorzystywane będą także do wydania katalogu wydawnictw, który będzie ukazywał się corocznie, a także do comiesięcznych wydruków o nowościach wydawniczych. W przyszłości planujemy również we współpracy z ODR, instytucjami naukowymi i innymi jednostkami pracującymi na rzecz rolnictwa włączyć do bazy inne obszary informacji dla potrzeb doradztwa.

Mamy zatem nadzieję, że przyłączycie się Państwo do współpracy dla usprawnienia przepływu i ułatwienia dostępu do informacji rolniczej.